

SZÖVETSÉG A VÁLTOZÁSÉRT

Szociális fejezet

Zárónyilatkozat

Az MSZP kezdeményezésére létrejött demokratikus ellenzéki egyeztetés résztvevőinek zárónyilatkozata a szociális biztonságról.

A tárgyalássorozaton résztvevő felek, a Magyar Szocialista Párt (MSZP), a Demokratikus Koalíció (DK), a Szövetségben, Együtt Magyarorszáért Párt (SZEM) és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt (MSZDP), valamint közel egy tucat civil szervezet az alábbi megállapításokra jutottak.

Magyarország évtizedek óta nem látott gazdasági-társadalmi válságot él át. Az elmúlt három év gazdaság- és társadalompolitikája felerősítette a korábbi gondokat, sőt újabbakat is szült. A felső középosztály alatt minden társadalmi rétegben eluralkodó elszegényedés növekvő nyomort, mindennapi krízishelyzeteket hozott.

A szegénység Magyarország legsúlyosabb társadalmi problémája. Hazánkban ma több mint négymillióan élnek szegénységben, s százezreket fenyegeti a tartós leszakadás. Az az ország, ahol a lakosság fele szegénységben él, ahol a társadalmi egyenlőtlenségek nem csökkennek, hanem növekednek, esélytelen a fejlődésre, ugyanakkor egyre megosztottabb, kirekesztőbb és igazságtalanabb.

Az első és legsürgetőbb feladat a szociális jogok alkotmányba való biztosítása, a szociális védelem új rendszerének kialakítása, majd ennek segítségével a krízishelyzetek mérséklése, megszüntetése. A felek megállapodtak abban, hogy az emberi méltóság kiemelkedő alkotmányjogi védelme az alapvető szociális jogok elismerésének és biztosításának alappillére. Az emberi méltóság kiterjed az egyenlő bánásmód biztosítására, valamint az esélyegyenlőség előmozdítására, amelynek során különösen a nők, a gyermekek, az idősek, a fogyatékos személyek hátrányainak csökkentése az állam kötelezettsége.

Magyarországnak olyan szociálpolitikára van szüksége, amely a mélyszegénység "hagyományozódásának" megszakítására koncentrálna, de szakít a mai büntető, kirekesztő gyakorlattal. Ez mindenekelőtt az esélyek megteremtését, a gyermekek oktatásának, majd a munkaerőpiacra kerülésének támogatását jelenti, és nem nélkülözheti a szülőkkel való foglalkozást sem. A szülők és a nagyszülők bekapcsolása a különböző felzárkóztató programokba már kisgyermekkorától szükséges. A Biztos Kezdet programtól az óvodáztatáson át egészen az iskoláztatásig és a foglalkoztatásig. A kormányzati intézkedések a romák életét is kilátástalanná tették. Pedig a cigányság sorsa egész országunk és a többségi társadalom jövőjét is közvetlenül meghatározó nemzeti ügy. A társadalmi elosztó- és ellátórendszerek, sőt az ország működőképessége múlik azon, hogy sikeres lesz-e a roma lakosság foglalkoztatási, oktatási és társadalmi-politikai integrációja. A tárgyalófelek egyetértettek abban, hogy a

hátrányokat megelőző, orvosló és az esélyegyenlőséget elősegítő szociálpolitikára van szükség.

Az Orbán-kormány jelentős erőfeszítéseket tett a jómódú rétegek lakhatással kapcsolatos problémáinak megoldására, a valóban nehéz helyzetben lévőket viszont „az út szélén hagyta”. Csökkentek a lakhatással összefüggő támogatások, megszűnt az energiaár-kompenzáció, az annak helyébe felkínált lakhatási támogatás pedig nem nyújt érdemi segítséget az érintettek számára. A rezsicsökkentés mindenkinek jár, így – bár kétségtelenül segít a szegényebbeknek is, legalábbis azoknak, akik be tudják fizetni a számláikat – inkább növeli az egyenlőtlenségeket.

A kormányzati intézkedések következtében a fogyatékos emberek, a megváltozott munkaképességű és az egészségkárosodott emberek tízezrei lehetetlenülnek el. A botrányos felülvizsgálatok után a csalóknak kikiáltott rokkantnyugdíjasok a megbélyegző politika kárvallottjai. A tárgyaló felek egyetértenek abban, hogy társadalmunk demokratikus fejlődéséhez elengedhetetlen a fogyatékosággal élő emberek be- és elfogadása.

A felek szorgalmazzák az állam, a piac és az egyén felelősségének újragondolását. A cél nem újabb intézmények létrehozása, hanem a meglévő társadalmi és egyéni problémák megoldása. A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokra, a munkaügyi ellátásokra összekötőkapcsokként kell tekinteni, a civil szervezetek értékteremtő munkáját el kell ismerni, és kiemelten kell támogatni. Egy új, időtálló szociális törvényre is szükség lesz, amely az ellátórendszerben részt vevő szolgáltatók, intézmények működésének és működtetésének jogbiztonságát egyaránt biztosítani fogja. Az alapvető szociális és egészségügyi szükségletek számos ponton kapcsolódnak egymáshoz, így gyakran az ellátórendszer feladatai is fedik egymást. A jövőben ezért a szociális- és egészségügyi irányítás mainál szorosabb együttműködésére is szükség lesz.

Elképzeléseink megvalósítása érdekében kezdeményezzük a civil szervezetek részvételét

- a szociális piacgazdaság felépítésében és működtetésében,
- a közösségi szolgáltatásokban,
- a kiemelt térségi programok szervezésében,
- a nehezen elérhető emberek és csoportok bevonásában.

Ennek intézményeire, szervezetére, fenntartható finanszírozására, a jól működő kapcsolatrendszer felépítésére a szakmai civil szervezetekkel közös stratégiát dolgozunk ki, és valósítunk meg.

A "nőpolitika" az Orbán-kormány fogalomtárában lényegében a népesedési politikával egyenlő. Ez a leértékelő és évtizedek óta elavult hozzáállás egyértelműen mutatkozik a kormányzati szerkezeten és a korábbi esélyegyenlőségi műhelyek tudatos szétverésén is. A női jogok és a gyermekvállaláshoz szükséges bátorító környezet következetes biztosítása helyett a kormány arra helyezi a hangsúlyt, hogy a nők minden áron, akár az alapjogok sérelme árán is gyermekeket szüljenek, majd minél tovább maradjanak otthon gyermekeikkel.

Ma már pontosan látszik, hogy ez a politika zsákutca: a gyermekvállalást nem a kényszerszülés és az otthonmaradás támogatása, hanem a biztonságos munkaerő-piaci környezet és a diszkrimináció elleni széleskörű fellépés segíti a leginkább. A kormány családfogalmába ideológiai alapon nem fér bele a családon belüli erőszak fogalma, ezért nem is lép fel ellene, ami a tárgyalófelek számára elfogadhatatlan. Következő kormánynak következetesen kell képviselnie a női-férfi egyenjogúság feltételeit, a társadalom, az oktatás a gazdaság, a tudományos élet, a politika valamennyi területén.

A felek az idősödő társadalom támasztotta kihívásokat figyelembe véve olyan flexibilis és hatékony időspolitikát mellett tesznek hitet, amely a mainál jóval intenzívebben épít a szociális szolgáltató és humánvédelmi rendszerekre. Sürgető feladat a hazai időpolitika irányának hosszú távú meghatározása, egy új, idősügyi „policy” alkotása. A jelenleginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szemléletformálásra és az idősödő és idős társadalomban lévő emberi képességek fejlesztésére. Hangsúlyozzuk egyúttal a társadalmi szolidaritás és kohézió erősítését.

Társadalmi helyzetétől függetlenül minden magyar állampolgár joggal várja el, hogy időskorában is

- a társadalom megbecsült tagja legyen,
- a lehető legtovább egészséges legyen,
- biztonságban tudjon élni,
- értelmes és értékes elfoglaltsága legyen, és
- ha beteg és magára maradt emberhez méltó ellátásban részesüljön.

Időszerűvé vált a társadalmi szemlélet formálása, a meglévő védelmi-szolgáltató rendszerek hozzáigazítása a demográfiai és a családi struktúrákban bekövetkezett változásokhoz, valamint mindazon intézkedések elindítása is, amelyek hozzásegítik a társadalom tagjait, hogy már jóval az idősor előtti életszakaszukban tudatosan tudjanak felkészülni a saját idősorukra. Ma a társadalom többségében már megfogalmazódott és elfogadott irányok is derékba törni látszanak, s az olyan átgondolatlan intézkedések, mint a Nemzeti Idősügyi Stratégia felrúgása, a nyugdíjrendszer egyoldalú átalakítása, a magánnyugdíj pénztár államosítása, az öngondoskodás felszámolása és az Idősügyi Tanács kizárása bizonytalanná tették a jövőt.

A tárgyaló felek semmilyen módon nem kívánják a nyugdíjak megadóztatását, járulékokkal való sújtását. Az időpolitika területén ugyanakkor vállalják:

- a születéskor várható élettartam uniós átlaghoz való fokozatos közelítését,
- az idős kori jövedelembiztonság megteremtését,
- az „aktív idősödés” feltételeinek erősítését,
- a megfelelő szociális és egészségügyi intézményrendszer működtetését.

Fentiekén túl helyre kell állítani a társadalmi békét. A legitim nyugdíjas szervezetek bevonásával újra kell szervezni az Idősügyi Tanácsot, mert érdemi egyeztetésekre van szükség minden időseket érintő kérdésben.

A társadalombiztosítás rendszerében a korábbiakhoz hasonlóan biztosítani kell a különböző kockázatok nyugdíjbiztosítási védelmét. A társadalombiztosítási ellátás nem állami kegy, hanem vásárolt jog és szolgáltatás.

Biztosítani kell a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát és vissza kell állítani nyugdíjrendszer iránti bizalmat. Ennek érdekében lehetővé kell tenni, hogy akár néhány év munkavégzéssel is arányos nyugdíjhoz lehessen jutni, hiszen sokaknak ma elveszik a befizetése, ha nem szerez legalább résznyugdíjra jogosultságot. Ezen intézkedés ösztönözni fogja a járulékfizetési hajlandóságot is.

A tárgyalófelek egyetértenek abban, hogy biztosítani kell a rugalmas nyugdíjba vonulás lehetőségét. Bizonyos esetekben igenis szükséges és indokolt is lehetőséget adni a hamarabbi nyugdíjba vonulásra. Haladéktalanul vissza kell adni a nyugdíjas státuszát mindazoknak, akiktől azt elvették.

A korengedményes nyugdíj esetén lehetővé kell tenni, hogy a munkaadói szervezet a kollektív szerződésben rögzített módon nyugdíjjogosultságot vásároljon a munkavállalója számára. Lehetővé kell tenni továbbá a korkedvezményes nyugdíj igénybevételét a veszélyeztetett szakmacsoportok áttekintése, illetve egy új szakmajegyzék kialakítása után.

A nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságának megteremtése, az átalakítások kidolgozása érdekében széles nyilvánosság és szakértők bevonása mellett a nyugdíj-kerekasztal munkáját újra kell kezdeni.

A felek egyetértettek abban, hogy 2014 után olyan, kiszámítható és fenntartható gazdaságpolitikára van szükség, amelynek eredményeiből már a ma nyugdíjasai is részesülhetnek.

Budapest, 2013. március